

MILETICS PÉTER

MH HTP Honvéd Tudományos Kutatóhely

Az ukrajnai háború és a geopolitikai gondolkodás

Az Ukrajna elleni háború visszatükrözi az orosz geopolitikai gondolkodás hagyományos – bekerítettség, helykeresés, Nyugat-ellenesség – toposzait: Moszkva megfékezésére törekszik a közel-külföldön, érdekelt Oroszország geo-ökonómiai kudarcában.

Az orosz geopolitikában az 1990-es évek közepén előkerültek a klasszikus geo-stratégia elemei: Heartland, puffer-államok. A 2000-es évektől ez a geopolitika és történelemfelfogás Oroszország ideológiája. A geopolitika alkalmas a revansista vezetőknek, hogy történelmi igazságtalanságokra hivatkozzanak. Ez nemcsak az orosz elnök politikai programja, hanem hasonló beállítottságú politikusoké is, akik múltbeli megaláztatásokról, a nemzetközi elismerés hiányáról, ellenséges külső erőkről, rosszul meghúzott határokról beszélnek.

John Mearsheimer szerint az Egyesült Államok és európai szövetségesei felelősek a válságért. A NATO-bővítése a Nyugat geo-stratégiai célja – magában foglalja az EU-bővítést is – és egy nyugatbarát ukrán állam egzisztenciális fenyegetés Oroszország számára.

Moszkva jelenlegi stratégiai magatartása proaktív – a militáns autokrácia geopolitikai ambíciói a 19. században léteztek –, a befolyási övezetek újrafogalmazott igénye az orosz belső folyamatok által meghatározottak.

A világrendben, nagyhatalmi politikában gondolkodás Putyin geopolitikai olvasatában az orosz hatalmi igények egyetlen eszköze, ami háborút eredményezett. Az alkalmazott orosz geopolitika rendkívüli jelentőséggel ruházta fel az állam hatalmát és a határokat (humanitárius katasztrófa térképen meghúzott vonalakért) minden felhasználható erőforrás mozgósításával.

Putyin geopolitikai percepciója a közel-külföld feletti orosz dominancia újratemtése, befolyási övezetek, nagy terület birtoklása a világ/regionális uralom záloga. A hagyományos geopolitika jelenlegi interpretációja figyelmen kívül hagyja a gazdaság, a pénzügyek és a technológia fontosságát a geográfiai tényezőkkel szemben.

A 21. századi geopolitikai rivalizálásban gazdasági, technológiai és pénzügyi eszközök játszanak szerepet. Az elnök háborúja kihívás a modernitással szemben.